

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002849

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-07-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпів Василь Євгенійович

2. Vasyl Karpiv

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1297-8829

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 15-08-2025

Спеціальність за освітою: реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10039

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.61.25, 18.31.31, 18.07

Тема дисертації:

1. Реставрація стінописів XVIII-XX ст. Ужгородського Хрестовоздвиженського Кафедрального Собору: проблеми методології збереження різночасових живописних нашарувань
2. Restoration of wall paintings of the XVIII-XX centuries. The Uzhgorod Cathedral of the Exaltation of the Cross: the problem of preservation and presentation of various temporal pictorial layers in the space of a functioning object

Реферат:

1. Дисертація присвячена виявленню ефективних способів вивчення та збереження багат шарового різночасового стінопису на прикладі монументального малярства греко-католицького кафедрального собору Воздвиження Чесного Хреста в Ужгороді. Основну увагу приділено вдосконаленню, адаптації та апробації в реставраційній практиці України європейської методики розкриття і збереження в одному об'єкті малярських шарів різних епох за допомогою розшарування і перенесення верхнього фарбового шару на нову основу. Збереження історико-культурної спадщини є актуальним та пріоритетним напрямком розвитку суспільства, яке думає про свою перспективу й ідентичність. Сучасна культура не постала з чистого аркуша, але має під собою міцну платформу тривалого попереднього розвитку. Вона є результатом багатолітніх трансформацій, дифузії та взаємопроникнення ідей, світоглядних засад та мистецьких форм, а тому цінність

минулого для суспільства майбутнього є беззаперечною і всі пам'ятки, які є своєрідними свідками і знаками попередніх етапів культури, потребують уважного вивчення і якомога кращого збереження в автентичному, неспотвореному стані. Наукова реставрація включає заходи, які пов'язані зі збереженням, атрибуцією та представленням пам'яток мистецтва, культури, історії. Зокрема, процес поетапної роботи над об'єктом мистецтва вимагає залучення досягнень точних наук, застосування сучасних реставраційних технологій, проведення комплексного мистецтвознавчого аналізу. У цій дисертації розглядається актуальна проблема збереження монументального живопису, який складається з різночасових шарів порівняно однакової мистецької вартості, та досліджуються реставраційні практики консервації таких шарів настінного малярства в межах одного об'єкту. Пам'ятки архітектури, які мають пізні записи по первісному стінописі, часто є свідками еволюції естетичних пріоритетів, ідеологічних запитів, художніх стилів і мистецьких технік. Уся ця цінна для дослідника і загалом для нащадків інформація зосереджена і в нижніх, і у верхніх шарах малярства. Однак традиційні методи реставрації переважно передбачають видалення пізніших нашарувань, апріорі приймаючи за беззаперечну цінність первісне зображення і часто відмовляючи у визнанні мистецького чи історичного значення пізнішим записам, тим самим прирікаючи їх на небуття. Ця робота покликана на конкретних прикладах продемонструвати хибність такого узагальненого підходу. У ній наголошено, що у кожному конкретному випадку пам'ятку з багатовіковою історією слід розглядати як унікальну і бути дуже уважним до вивчення специфіки її малярських шарів, прагнути максимально повно зберігати їхню накопичену впродовж століть своєрідність. Завдання вивчення і збереження кількох шарів монументального живопису спроможна виконати реставраційна практика з розшарування стінопису та перенесення живописних фрагментів на нову основу. Вона відкриває нові можливості не лише в охороні історико-культурної багатоманітності спадщини, але й допомагає у мистецтвознавчому дослідженні та атрибуції багатшарового живопису, розкриваючи приховані мистецькі твори, але не руйнуючи малярство, нанесене поверх них. Тому у цій дисертації докладно розглянуто й критично проаналізовано досвід вітчизняних і зарубіжних реставраторів у здійсненні операцій розшарування і перенесення стінопису, успішно апробовано вдосконалену технологію розшарування стінопису XVIII ст. і XIX ст. і монтування малярського шару XIX ст. на нову, спеціально підготовлену основу. Важливість, потрібність і актуальність завдань впровадження в українській реставраційній справі ефективних європейських методик вивчення і збереження багатшарового стінопису спонукала провести детальний огляд вітчизняного та зарубіжного досвіду в цій сфері. Систематизації та критичному аналізу підлягали: критерії вибору реставраційних матеріалів і методів, алгоритми дій з розшарування малярства, способи виготовлення для нього нової основи, методи монтування його на нову основу. Врахування цілого комплексу даних, отриманих в результаті реставраційних досліджень (історико-архівних, техніко-технологічних, фізико-хімічних з використанням традиційних та інноваційних технологій), дозволяє більш точно ідентифікувати авторство, стиль і час створення живопису. Це сприяє підвищенню якості науково-дослідницької роботи в галузі реставрації, а також впровадженню етичних норм у процесі збереження культурної спадщини. Дослідження також підкреслює важливість інтеграції сучасних методів і практик реставрації для досягнення більшої точності у вивченні та збереженні монументального багатшарового живопису. У підсумку, робота вносить вагомий вклад у розвиток теорії та практики реставрації, пропонуючи нові підходи до збереження мистецьких об'єктів, багатих на різночасову культурно-історичну інформацію. А це, своєю чергою, сприяє збереженню автентичності і цілісності культурного спадку для майбутніх поколінь.

2. The dissertation is dedicated to identifying effective methods for studying and preserving multilayer, multi-period wall paintings, using the example of the monumental painting of the Greek Catholic Cathedral of the Exaltation of the Holy Cross in Uzhhorod. The primary focus is on improving, adapting, and testing in Ukrainian restoration practice the European methodology for uncovering and preserving painting layers from different eras within a single object through stratification and the transfer of the upper paint layer onto a new base (transfer operations). The preservation of historical and cultural heritage is a relevant and priority area for the development of a society that considers its future and identity. Modern culture has not emerged from a blank slate but is based on a solid platform of long-term previous development. It is the result of centuries of transformations, diffusion,

and mutual penetration of ideas, worldviews, and artistic forms. Therefore, the value of the past for the future society is indisputable, and all monuments, which serve as witnesses and markers of previous cultural stages, require careful study and the best possible preservation in their authentic, unaltered state. Scientific restoration includes measures related to the preservation, attribution, and presentation of works of art, culture, and history. In particular, the step-by-step process of working on an art object requires the involvement of exact sciences, the application of modern restoration technologies, and the implementation of comprehensive art historical analysis. This dissertation addresses the pressing issue of preserving monumental paintings composed of multi-period layers of relatively equal artistic value. It examines restoration practices for conserving such layers of wall painting within a single object. Architectural monuments that feature later overpainting on the original wall paintings often serve as testimonies to the evolution of aesthetic priorities, ideological demands, artistic styles, and painting techniques. All this valuable information, crucial for researchers and future generations, is concentrated in the upper, later layers of the paintings. However, traditional restoration methods generally involve the removal of these later layers, inherently assuming the original image to be of unquestionable value while denying artistic or historical significance to the later overpainting, thus condemning them to oblivion. This work aims to demonstrate, using concrete examples, the fallacy of such a generalized approach. It emphasizes that each monument with a centuries-old history should be considered unique, and a thorough study of its painting layers should be undertaken with great care. The goal is to preserve their accumulated distinctiveness as fully as possible over the centuries. The task of studying and preserving multiple layers of monumental painting can be achieved through restoration practices involving the stratification of wall paintings and the transfer of painted fragments onto a new base. This approach not only opens new possibilities for protecting the historical and cultural diversity of heritage but also aids in the art historical research and attribution of multilayered paintings. It uncovers hidden artworks without destroying the paintings applied over them. Therefore, this dissertation provides a detailed examination and critical analysis of the experience of domestic and foreign restorers in performing transfer operations on wall paintings. It proposes and successfully tests an improved method for stratifying 18th and 19th-century wall paintings and mounting the 19th-century paint layer onto a new, specially prepared base. The importance, necessity, and relevance of implementing effective European methodologies for studying and preserving multilayer wall paintings in Ukrainian restoration practice have led to a detailed review of domestic and international experience in this field. Based on its systematization and critical analysis, criteria for selecting restoration materials and methods have been developed, along with an algorithm for sequential actions in stratifying the painting, creating a new base for it, mounting it onto the new base, and ensuring its further preservation. Taking into account the entire set of data obtained from restoration research (historical-archival, technical-technological, physical and chemical studies of selected samples using both traditional and innovative technologies) allows for more precise identification of authorship, style, and the period of the painting's creation. This demonstrates a pathway for improving the scientific attribution of monuments with multi-period, multilayered monumental painting. Such an approach enhances the quality of research in the field of restoration and promotes the implementation of ethical standards in the process of preserving cultural heritage.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Терехов М., Карпів В. Досвід збереження різночасового монументального малярства. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 58 (1). С. 81 – 86.
- 2. Карпів В. Атрибуція та методи збереження різночасового монументального мистецтва на прикладі Ужгородського кафедрального собору XVIII століття. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. Вип. 76 (1). С. 129 – 140.
- 3. Карпів В. Виявлення та дослідження різночасового стінопису. Український мистецтвознавчий дискурс. Засновники: Національний авіаційний університет, Видавничий дім «Гельветика». 2024. Вип. 2. С. 66 – 77.
- 4. Герій О., Карпів В. Каплиця Дому інвалідів у Львові: задум, реалізація, стан збереження первісного декору. Народознавчі зошити. 2024. Вип.6. С. 1587-1598.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельник Іван Андрійович

2. Ivan Melnyk

Кваліфікація: к. мист., 17.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лесів Андрій Петрович

2. Andriy Lesiv

Кваліфікація: к. мист., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут народознавства Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534469

Місцезнаходження: проспект Свободи, буд. 15, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оляніна Світлана Валеріївна

2. Svitlana V. Olyanina

Кваліфікація: д. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, буд. 37, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бенях Наталія Миронівна

2. Nataliia M. Beniakh

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2578-0555

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бакович Олена Петрівна

2. Olena P. Bakovych

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Косів Роксолана Романівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Косів Роксолана Романівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Бабунич Юлія Ігорівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна